

اطلس تاریخی سادات ایران

از آغاز ورود تا پایان قرن نهم هجری قمری

سادات سیستان و کرمان

www.ketab.ir

محمد جواد هوشیار حاجیان یزدی

سرشناسه:	هوشیار حاجیان یزدی، محمد جواد، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور:	اطلس تاریخی سادات ایران (از آغاز ورود تا پایان قرن نهم هجری قمری)؛ سادات سیستان و کرمان / محمد جواد هوشیار حاجیان یزدی
مشخصات نشر:	مشهد: بنیاد پژوهشهای اسلامی، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری:	۳۲۲ ص؛ مصور (رنگی)، نقشه (رنگی)، نمونه، نمودار.
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۶۶-۶۱۳-۸
وضعیت فهرست نویسی:	قیفا.
یادداشت:	کتابنامه: [۱۹۵] - ۲۱۰.
یادداشت:	نمایه.
عنوان دیگر:	سادات سیستان و کرمان.
موضوع:	سادات (خاندان) -- نسبنامه.
موضوع:	شیعه -- ایران -- تاریخ -- از آغاز تا ۹۰۸ ق.
موضوع:	طایفه ها -- ایران -- تاریخ.
موضوع:	طایفه ها -- ایران -- سیستان.
موضوع:	طایفه ها -- ایران -- کرمان.
موضوع:	قوم شناسی -- ایران -- تاریخ.
موضوع:	سیستان.
موضوع:	کرمان.
شناسه افزوده:	بنیاد پژوهشهای اسلامی
رده بندی دیویی:	۲۹۷/۹۸.
رده بندی کنگره:	BP۵۳/۷.
شماره کتاب شناسی ملی:	۹۰۲۹۹۷۷.

بنیاد پژوهشهای اسلامی
آستان قدس رضوی

اطلس تاریخی سادات ایران

از آغاز ورود تا پایان قرن نهم هجری قمری؛ سادات سیستان و کرمان

محمد جواد هوشیار حاجیان یزدی

ارزیابان: محمد حسن پاکدامن، سید محسن ناجی نصرآبادی

ویراستار: دکتر محمد رضا بهادری

نمونه خوان: مسعود ضیائی

ترسیم نقشه ها: ابوالفضل زارعی

ترسیم شجرات: پیروز جلالی

حروف نگار: محمود رسولی

طراح جلد: مسعود شاکری

چاپ اول: ۱۴۰۲ / شمارگان: ۳۰۰ نسخه، وزیری / بها: ۲,۹۰۰,۰۰۰ ریال

چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی

بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی، مشهد: صندوق پستی ۳۶۶-۹۱۷۳۵

تلفن و دورنگار واحد فروش بنیاد پژوهشهای اسلامی: ۰۵۱-۳۲۲۳۰۸۰۳

www.islamic-rf.ir

info@islamic-rf.ir

حق چاپ محفوظ است

فهرست مطالب

۵.....	سخن ناشر
۷.....	مقدمه
۱۴.....	فصل اول: سیستان
۱۴.....	پیشینه تاریخی و جغرافیایی سیستان
۲۱.....	سیستان در دوره اسلامی
۲۹.....	زمینه ها و عوامل گسترش تشیع در سیستان
۳۳.....	تاریخ ورود سادات به سیستان و شاخه های آنها
۳۹.....	پراکندگی جغرافیایی سادات در سیستان
۴۰.....	۱. بُست
۴۹.....	۲. رُخج
۵۲.....	۳. غزنه یا غزنین
۶۶.....	۴. کابل
۷۵.....	تاریخ نقابت سادات سیستان
۷۹.....	فصل دوم: کرمان
۷۹.....	جغرافیای تاریخی
۸۲.....	وضعیت سیاسی
۹۰.....	پراکندگی جغرافیایی سادات در کرمان
۹۰.....	۱. بم

۱۰۳	۲. جیرفت
۱۰۷	۳. سیرجان
۱۱۶	۴. کرمان
۱۲۲	سادات حسینی
۱۲۵	سادات دیباجی
۱۳۰	سادات نعمت اللهی
۱۳۰	زندگانی و آثار شاه نعمت الله ولی
۱۴۹	فرزندان و نوادگان شاه نعمت الله ولی
۱۶۶	سادات طالبی
۱۶۸	سادات علوی
۱۶۸	دیگر مشاهیر سادات کرمان
۱۷۴	سازمان نقابت
۱۷۹	جغرافیای تاریخی مکران و مولتان
۱۸۴	ورود اسلام به مکران
۱۸۶	سادات مکران و مولتان
۱۹۳	نتیجه گیری
۱۹۵	منابع
۲۱۱	نمایه ها (اشخاص - اماکن - کتاب ها)
۲۵۱	پیوست ها
۲۵۳	شجره سادات سیستان
۲۵۹	شجره سادات کرمان
۲۶۹	نقشه ها
۲۸۳	تصاویر

سخن ناشر

عن عبد السلام بن صالح الهروي قال: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرضا عليه السلام يقول: رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا أَحْيَا أَمْرَنَا. فَقُلْتُ لَهُ: وَكَيْفَ يُحْيِي أَمْرَكُمْ؟ قَالَ: يَتَعَلَّمُ عُلُومَنَا وَ يُعَلِّمُهَا النَّاسَ، فَإِنَّ النَّاسَ لَوْ عَلِمُوا مَحَاسِنَ كَلَامِنَا لَا تَبْعُونَا.^۱

حمد و سپاس بی‌حلم خداوند بزرگ و دانا را سزد که غایت آفرینش انسان را معرفت و عبودیت ذات مقدس خود قرار داد و فرمود: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾.^۲ درود بر پیامبران الهی به ویژه حضرت خاتم انبیا محمد مصطفی ﷺ که با تزکیه و تعلیم کتاب و حکمت، زمینه ساز تحقق این هدایای معنایی شدند و سلام بر امامان معصوم علیهم السلام، به خصوص عالم آل محمد ﷺ، حضرت امام علی بن موسی الرضا علیه السلام که ستارگان پرفروغ آسمان معرفت و عبودیت‌اند و راهنمایان بشر در صراط مستقیم معرفت و بندگی، و رحمت خدا بر عالمان و پژوهشگرانی که در طول تاریخ با فراگیری و نشر علوم و معارف اسلامی به احیای امر امامت و ولایت پرداخته و مردم را با زیبایی‌های فرهنگ اصیل اهل بیت علیهم السلام آشنا ساخته‌اند.

بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی بر اساس نگاه ژرف تولیت فقید این آستان ملک پاسبان در سال ۱۳۶۳ به دستور معظم له تأسیس شد و با الهام از منویات

۱. عیون اخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۳۰۷: از امام رضا علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: خدا رحمت کند کسی که امر ما را زنده کند. عرض کردم: امر شما را چگونه زنده کند؟ فرمود: علوم ما را فراگیرد و به مردم بیاموزد، که اگر مردم زیبایی‌های کلام ما را بدانند از ما پیروی خواهند کرد.

۲. ذاریات ۵۶: «و جن و انس را نیافریدم مگر برای آنکه مرا بپرستند».

رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی علیه السلام و دیدگاه‌های حکیمانه خلف صالح ایشان، مقام معظم رهبری، حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای مدّ ظله العالی، و رهنمودهای تولیت معزز، با تشکیل گروه‌های پژوهشی و استفاده از نخبگان حوزه و دانشگاه، در راستای تأمین نیازهای فرهنگی جامعه و نظام اسلامی و نسل جوان و زائران بارگاه منوّر رضوی، به پژوهش و نشر علوم و معارف اسلامی نبوی و سیره اهل بیت عصمت علیهم السلام پرداخته و به فضل الهی به توفیقات ارزنده‌ای دست یافته است.

* * *

سادات وابستگان نسبی پیامبر صلی الله علیه و آله هستند که در طول تاریخ اسلام به دلایل مختلف مهاجرت کرده و جابه‌جا شده‌اند؛ از جمله مناطقی که پذیرای آن‌ها شد ناحیه سیستان، کرمان، مکران و مولتان و سرزمین‌های اطراف آن چون بست، رنج، غزنه، کابل، بم، سیرجان و جیرفت به مهاجرت سادات به این مناطق از قرن سوم شروع شد و در سال‌های بعد نیز ادامه یافت. در این محاضر که از مجموعه اطلس تاریخی سادات ایران است چگونگی و زمینه‌های ورود سادات به سیستان، کرمان، مکران، مولتان و نقش اجتماعی و علمی آنان بررسی می‌شود. از این رهگذر به سادات اصلی آن‌ها، پراکندگی جغرافیایی، مشاهیر عمده و فعالیت نقابت آنان با ارائه نقشه و تبارنامه‌ها به شیوه جدید مورد توجه قرار می‌گیرد.

بنیاد پژوهشی اسلامی
آستان قدس رضوی

مقدمه

سادات جمع کلمه «سید»^۱ به معنای آقا، سرور، رئیس، شریف، فاضل، کریم، عنوانی است که در ایران بر فرزندان نسبیه امام علی (علیه السلام) اطلاق می شود. و با واژه علویان مترادف است. «علویان» تنها بر فرزندان امام علی (علیه السلام) و حضرت فاطمه (علیه السلام) و نوادگان ایشان اطلاق می گردد. از این رو فرزندان امام حسن (علیه السلام) و امام حسین (علیه السلام) را سادات حسنی و حسینی، سایر فرزندان امام علی (علیه السلام) را سادات علوی و فرزندان امام موسی کاظم (علیه السلام) را که در واقع خود شاخه ای از سادات حسینی اند، سادات موسوی می نامند.^۲ همچنین فرزندان ابوطالب یعنی جعفر و عقیل را طالبیون و سادات طالبی می نامند. به طور معمول منابع انساب تا قرن دهم طبق این تعریف به معرفی سادات پرداخته اند. و این پژوهش براساس همین دسته بندی و با توجه به سکونت سادات علوی در مناطق مختلف سیستان و کرمان تا پایان قرن نهم هجری به معرفی آنان می پردازد.

گفتنی است سادات بر حسب موقعیت اجتماعی و سیاسی عصر خویش اقدام به مهاجرت به سرزمین های گوناگون از جمله ایران نمودند. پس از ورود اسلام به ایران در سده های نخستین، اولین گروه از بنی هاشم به ایران آمدند. این مهاجرت در نیمه قرن دوم هجری اندکی بیشتر، و سپس در اواخر قرن دوم تا نیمه قرن سوم گسترش بیشتری داشت. در این زمان، گروه های فراوانی از سادات به شهرها و نواحی مختلف ایران مهاجرت

۱- این واژه در قرآن یک بار به صورت جمع «سادتنا» به معنای سرور و فرمانروا آمده است. «وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا» (احزاب: ۶۷).

۲- اذکابی، پرویز، مدخل «سادات»، دائرة المعارف تشیع، ج ۹، ص ۳.

نمودند. به عبارتی دیگر، قرن سوم به طور عمده عصر انتشار سادات به ویژه در سرزمین ایران است. چنان که حسن بن محمد قمی گوید: «اشراف طالبیه و سادات فاطمیه به واسطه انقلاب زمان و حوادث دوران در اطراف و اکناف جهان متفرق گشتند»^۱ و این خود نقش مهمی در گرایش ایرانیان به تشیع داشته. البته علاقه سیاسی و مذهبی ایرانیان به خاندان علی علیه السلام سبب عمده پذیرش علویان در این سرزمین بوده است.

بی تردید سادات به عنوان گروهی نقش آفرین و تأثیرگذار در تاریخ و فرهنگ اسلامی از جایگاه والایی برخوردار بودند. چنان که در قرون ابتدایی اسلام حکومت تشکیل دادند و در تحولات تاریخ اسلام نقش بسزایی داشتند. همچنین با ورود خود به ایران نقش مؤثری در ترویج دین اسلام و تحکیم پایه های فرهنگ و تمدن اسلام شیعی ایفا نمودند.

از طرف دیگر، طبق گزارش سازمان ثبت احوال کشور در سال ۱۳۹۲ از مجموع ۷۶ میلیون نفر، هشت درصد از کل جمعیت ایران سادات هستند.^۲ و بیشتر آنان در استان های مازندران، خراسان رضوی، آذربایجان، خوزستان، فارس، گیلان، آذربایجان شرقی و قم پراکنده می باشند. گروه اندکی نیز در سیستان و کرمان زندگی می کنند. همچنین براساس گزارش مجمع تقریب مذاهب اسلامی که توسط خبرگزاری ایرنا در تاریخ ۱۳۹۷/۶/۱۸ منتشر شد ۴۳ هزار نفر از جمعیت سیستان را سادات تشکیل می دهد. همچنین به گزارش ایرنا، حسین زین الصالحین در آیین تجلیل از سادات عنوان کرد بیش از ۷۳ هزار نفر سادات در استان کرمان حضور دارند. وجود این گروه سادات و تأثیرگذاری آن ها در تحولات گوناگون اجتماعی، فرهنگی و تمدنی تاریخ ایران پس از اسلام، توجه به این جمعیت و بررسی مهاجرت ها و پراکندگی آن ها در مناطق مختلف ایران، از جمله سیستان و کرمان را ضروری می نماید. در واقع گردآوری اطلاعات و ثبت مشجرات سادات مهاجر به نقاط مختلف ایران، یکی از ضرورت های پژوهشی در

۱- قمی، حسن بن محمد، تاریخ قم، ص ۵۰.

۲- حسینی، سید حسن، اطلس تاریخی سادات ایران، ص ۸.

عصر حاضر است. در بعضی منابع نیز به صورت پراکنده و مختصر پیرامون سادات سیستان و کرمان اطلاعاتی موجود است نظیر:

۱. **احیاء الملوک**، تاریخ سیستان از ادوار باستانی تا سال ۱۰۲۷ هجری قمری، اثر ملک شاه حسین بن ملک غیاث الدین محمد بن ملک محمود سیستانی از شاهزادگان و امیران سیستانی ابتدای سده یازدهم هجری، که به زبان فارسی و دارای مقدمه، سه فصل و خاتمه است. در فصل سوم اطلاعات فراوان و گران بهایی از سیستان آن دوره را به ویژه درباره طبقات مردم، منشیان، کتابداران، سادات و سایر اقشار اجتماعی سیستان در بردارد. این کتاب به تصحیح دکتر منوچهر ستوده در سال ۱۳۴۴ ش منتشر شده است.

۲. **ریشه های تاریخی حضور سادات و علویان در افغانستان (از هرات تا بدخشان)**، اثر دکتر سید علی نقی میرحسینی که در سال ۱۳۹۵ ش به چاپ رسیده است. محتوای کتاب شامل سادات و علویان است که به افغانستان و به ویژه به بلخ مهاجرت کرده اند. نویسنده به علویان شهرها و مناطق اطراف، از جمله هرات، بست، غزنین، کابل، مرو، سمرقند، بخارا، مولتان، هند و کشمیر نیز پرداخته است.

۳. **تاریخ تشیع در افغانستان از آغاز تا قرن هفتم هجری**، اثر عبدالمجید ناصری داوودی، نویسنده افغانی که در سال ۱۳۸۶ ش منتشر شده است. کتاب شامل هفت فصل می باشد که فصل سوم آن با عنوان «تشیع در سیستان» در حدود ۵۰ صفحه، به جغرافیای تاریخی سیستان (شامل بست، غزنه، قندهار و کابل)، تاریخ تشیع و دگرگونی های تاریخی شیعیان در سرزمین سیستان و حضور سادات در آن مناطق تا قرن هفتم پرداخته است.

۴. **شماری از مقبره های استان سیستان و بلوچستان**، این کتاب که پژوهش گروهی بنیاد ایران شناسی است دارای دو بخش کلی می باشد. در بخش نخست، نام و نشان و دیگر عناصر مربوط به ۵۶ مقبره و زیارتگاه به ترتیب الفبا آمده است. در بخش دوم، نام و نشان مقبره ها به تفکیک شهرستان، قدمت تحقیقی یا تقریبی بنای مقبره ها، مقبره های ثبت شده در فهرست میراث فرهنگی، تزئینات معماری مقبره ها، اجزای بنای مقبره ها بیان

شده است. بر همین اساس در این کتاب ملاحظه می شود تعداد مقبره های سادات، قبل از قرن نهم هجری نسبت به بعد آن کمتر و اطلاعات این کتاب در خصوص مقبره های قرن نهم به بعد و دوره معاصر بیشتر است.

۵. تذکرة الاولیاء محرابی کرمانی یا مزارات کرمان، نویسنده این کتاب سعید محرابی معروف به خطیب، از فرزندان زادگان شیخ سیف الدین ابوالمعالی سعید بن مطهر بن سعید باخرزی (۵۸۶-۶۵۹ ق) می باشد. وی که مشرب تصوف داشته، کتاب تذکرة الاولیاء را در سال ۹۲۵ ق و به قولی در ۹۳۹ ق نگاشته است. این کتاب درباره زندگی عرفا و بعضی مقبره ها و بقعه های معروف کرمان در زمان مؤلف می باشد و کم و بیش به مزارات سادات از جمله مقبره بی بی زبیده شیخ در محله شاه جهان و بی بی طاهره در محله سه شنبه نیز پرداخته است. این کتاب ارزش یک اثر تاریخی را دارد؛ زیرا به بعضی موضوعات و مطالب اشاره کرده که در جای دیگر نیست. نسخه خطی تذکرة الاولیاء را مرحوم حسین کوهی کرمانی، از کتابخانه مرحوم محمد حسین شعاع الملک شیرازی به دست آورد. این کتاب توسط سید محمد هاشمی تصحیح و در سال ۱۳۳۰ ش به چاپ رسید.

۶. سادات نعمت اللهی یزد در عصر صفوی، این کتاب اثر محمد رضا ابوئی مهریزی است که در سال ۱۳۸۳ ش به چاپ رسید. محور اصلی آن، تبیین سیر تاریخی حیات سیاسی سادات نعمت اللهی یزد و شرح مناسبات سیاسی آنان با حکومت های صفویان و تیموریان هند است. کتاب شامل سه بخش کلی است و در بخش مقدماتی آن فصلی با عنوان حیات سادات نعمت اللهی پیش از روزگار صفویان وجود دارد که در آن به شرح حال شاه نعمت الله ولی و فرزندانش نیز پرداخته شده است.

۷. مزارات: در ذکر زیارتگاه های رفسنجان، که توسط محمد ترقی خواه پاریزی به سال ۱۳۸۱ ش نگارش یافته است، شامل سه بخش می باشد و به معرفی امامزادگان و سادات، پیران و قدمگاه های منسوب به ائمه پرداخته است. هرچند این کتاب یک مرجع علمی محسوب نمی شود، اما می توان استفاده نویسنده در تدوین مزارات از تاریخ شفاهی مردم و اطلاعات موجود در بقاع متبرکه را دارای اهمیت دانست. مطابق این کتاب، بنای بیشتر

امامزادگان رفسنجان مربوط به بعد از قرن نهم هجری می باشد. ضمن آنکه شجره نامه هیچ کدام از آن امامزادگان معلوم نیست.

۸. هزار مزار ایران، نام مجموعه ای شانزده جلدی است که توسط محمد مهدی فقیه بحر العلوم با محوریت پژوهش در معماری بناهای ثبت شده در ایران و شرح حال شخصیت های مدفون در آن بناها گردآوری شده است.

یکی از آن مجموعه، کتاب هزار مزار ایران - استان کرمان است که نویسنده آن نخست به موقعیت جغرافیایی و تقسیمات سیاسی استان و سپس به معرفی ۳۳ بقعه اعم از آرامگاه، امامزاده، زیارتگاه، گنبد و مقبره موجود در شهرهای این استان از جمله بم، بافت، جیرفت، رفسنجان، سیرجان و کرمان و نیز مقبره دوتن از سادات به نام مقبره حاج سید جواد شیرازی و مقبره سید زین العابدین سجادیان کرمان که از بناهای دوره قاجاریه می باشد، پرداخته و در بخش امامزادگان شجره نامه های بعضی از آنان را نیز گزارش کرده است.

دومین کتاب از این مجموعه هزار مزار ایران - استان سیستان و بلوچستان است که مؤلف به همان سبک استان کرمان ابتدا موقعیت جغرافیایی و تقسیمات سیاسی استان سیستان و بلوچستان و سپس به معرفی هفده بقعه شامل آرامگاه، زیارتگاه، قدمگاه، و مقبره پرداخته که چهار مورد از آن مربوط به سادات می باشد، نظیر زیارتگاه سید غلام رسول چابهار و مقبره دختر قلعه نو که بنای هر دو مربوط به دوره سلجوقی است، و مقبره سادات زاهدان متعلق به دوره پهلوی که شخص مدفون در آن سید محمد علی بابا حسینی است، و مقبره سید پادشاه حسینی زهک متعلق به اواخر دوره قاجاریه و مقبره میر مهدی زهک. متأسفانه شجره نامه هیچ یک از سادات آنجا معلوم نیست.

این نوشتار یعنی «اطلس تاریخی سادات ایران (از آغاز تا پایان قرن نهم هجری قمری) سادات سیستان و کرمان» در حقیقت جزئی از طرح کلان مهاجران سادات ایران است که طی چند سال، اطلاعات اولیه آن بر حسب استان های کشور تدوین و تکمیل شده و

اکنون چندین مجلد از آن به چاپ رسیده است.^۱

این اثر که با استفاده از الگوی پژوهشی تاریخی با بهره‌گیری از روش توصیفی و تحلیلی تدوین یافته است شامل دو فصل می‌باشد: فصل نخست به پیشینه تاریخی و جغرافیایی سیستان، سیستان در دوره اسلامی، زمینه‌ها و عوامل گسترش تشیع در سیستان، تاریخ ورود سادات به سیستان و شاخه‌های اصلی آن، پراکندگی جغرافیای سادات در سیستان (بست، رنج [قندهار]، غزنه، کابل) و تاریخ نقابت سادات سیستان می‌پردازد. در فصل دوم، جغرافیای تاریخی و وضعیت سیاسی کرمان، جغرافیای حضور سادات و شاخه‌های عمده سادات در مناطق بم، جیرفت، سیرجان، کرمان و چهره‌های برجسته آن، تاریخ نقابت سادات کرمان، جغرافیای تاریخی مکران و مولتان، ورود اسلام به مکران و گروه‌های مختلف سادات در آن بیان شده است.

در تدوین این اثر بیشتر از کتاب‌های قدیمی انساب همچون *سُر السلسله العلویه* اثر ابونصر بخاری (زنده در ۳۲۷ ق)، *الانساب و نهایه الاعقاب* اثر ابوالحسن محمد عبیدلی (م ۴۳۶ ق)، *المجدی فی انساب الطالبین* اثر ابوالحسن علی علوی عمری (م ۴۶۶ ق)، *منتقلة الطالبیه* اثر ابن طباطبا ابواسماعیل ابراهیم زنده در ۴۷۹ ق)، *الانساب* اثر ابوسعید عبدالکریم بن محمد سمعانی مروزی (م ۵۶۲ ق)، *الاصیلی فی انساب الطالبین* اثر ابن طقطقی صفی الدین محمد (م ۷۰۹ ق)، *لباب الانساب و الالقاب و الاعقاب* اثر ابوالحسن علی بن زید بیهقی (م ۵۶۵ ق)، *الشجرة المبارکة فی انساب الطالبین* منسوب به فخر رازی (م ۶۰۶ ق)، *الفخری فی انساب الطالبین* اثر ابوطالب اسماعیل مروزی ازوارقانی (زنده در ۶۱۴ ق)، *عمدة الطالب فی انساب آل ابی طالب* اثر ابن عنبه (م ۸۲۸ ق)، *سراج الانساب* اثر سید احمد کیاگیلانی (زنده در ۹۷۶ ق) و *تحفة الازهار و زلال الانهار* اثر ضامن بن شدقم حسینی مدنی (زنده در ۱۰۹۰ ق)، و از برخی منابع تاریخ عمومی

۱- اطلس تاریخی سادات ایران - زنجان، اطلس تاریخی سادات ایران - خراسان، اطلس تاریخی سادات ایران - اصفهان و اطلس تاریخی سادات ایران - قم.

و محلی، تراجم نگاری و متون جغرافیای اسلامی نیز استفاده شده است .
در تهیه قسمتی از فیش های اولیه این اثر آقایان سید حسن حسینی، محمد حسن پاکدامن، غلامعلی تژده، محمدعلی ملکی، رسول سعیدی زاده، محمد ملکوتی نسب و سید ابوالحسن هاشمی تبار نیز همکاری داشته اند. که از همگی ایشان و نیز از مدیر محترم گروه تراجم و انساب جناب استاد غلامرضا جلالی، و از معاونت گروه جناب آقای دکتر اسماعیل رضایی برجکی به جهت همکاری های صمیمانه در تکمیل این اثر کمال تشکر را دارم. گفتنی است ترسیم نقشه های مهاجران سادات توسط جناب آقای ابوالفضل زارعی و ترسیم نسب نامه های سادات توسط جناب آقای پیروز جلالی انجام شده است که از هر دو سپاسگزاری می کنم.

محمد جواد هوشیار

خرداد ۱۴۰۱

www.ketab.ir